

5. Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України : Наказ Державного комітету лісового господарства України № 278 від 27 грудня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
6. Про пожежну безпеку : Закон України від 17 грудня 1993 р. № 3745 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
7. Про затвердження Програми забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 р. : Постанова Кабінету Міністрів України № 870 від 1 липня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=870-2002-%EF>.
8. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
9. Кодекс цивільного захисту України : Закон України № 5403 від 2 жовтня 2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
10. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16 червня 1992 р. № 2456 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
11. Про використання земель оборони : Закон України від 27 листопада 2003 р. № 1345 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
12. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27 лютого 1991 р. № 791а [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.

УДК 346.3:346.7: 347.45/47 / (477)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ДІЙСНОСТІ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ

Тищенко Ю.В., к.ю.н., доцент

*Навчально-науковий інститут права та психології
Національної академії внутрішніх справ*

У статті здійснено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють договір поставки. Розглянуто умови договору поставки, що визначають його дійсність, а також зроблено відповідні висновки та пропозиції.

Ключові слова: договір поставки, істотні умови договору постави, предмет договору поставки, строк дії договору поставки, строк поставки, ціна договору.

Tyshchenko Y.V. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ОТНОСИТЕЛЬНО ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ ДОГОВОРА ПОСТАВКИ / Учебно-научный институт права и психологии Национальной академии внутренних дел, Украина

В статье осуществлен анализ нормативно-правовых актов, которые регулируют договор поставки. Рассмотрены условия договора поставки, которые определяют его действительность, а также сделаны соответствующие выводы и предложения.

Ключевые слова: договор поставки, существенные условия договора поставки, предмет договора поставки, срок действия договора поставки, срок поставки, цена договора.

Tyshchenko Y.V. SOME QUESTIONS IN RELATION TO REALITY OF CONTRACT OF DELIVERY / Educational-scientific institute of right and psychology of the National academy of internal affairs, Ukraine

In the article an analysis is carried out normatively legal acts which regulate the contract of delivery. The conditions of the contract are considered deliveries which determines his reality.

An contract of delivery is derivatives from the contract of purchase-sale. The value of delimitation of contract of purchase-sale from the contract of delivery consists in their different legal adjusting (presence of excellent composition of substantial terms, and as a result, possibility of confession of contract uncelled and others like that).

In obedience to part second of the article 180 of Economic code of Ukraine, any economic contract, contract of delivery, in particular, it is considered celled, if between sides in statutory order and a consent is attained a form in relation to all him substantial terms. In accordance with part of the third articles 180 of Economic code of Ukraine, at the conclusion of economic treaty of side obliged in any case to co-ordinate an object, price and term of action of contract.

In obedience to part fourth of the article 180 of Economic code of Ukraine, condition, about an object in an economic contract must determine the name (nomenclature, assortment) and amount of products, and also requirements, to their quality.

To the next substantial condition of contract of delivery a legislation takes the terms of his action. If in the contract of delivery the term of his action is not certain, he is considered celled on one year. Coming from the resulted position, even if by sides the term of his action will not be certain in an contract, then this contract will contain a substantial condition in relation to the term of his action (one year), based on this norm of the Economic code of Ukraine. However, it conflicts with part the third articles 180 of Economic code of Ukraine, where sides at the conclusion of economic treaty obligation in any case to co-ordinate an object, price and term of action of contract.

The term of action of contract it is followed to distinguish from delivery dates. The economic code of Ukraine does not contain a norm which would determine a condition in relation to delivery dates as substantial in this type of contracts. Will remind, that the substantial are consider the conditions of the contract confession such after a law or necessary for the contracts of this kind, and also condition, in relation to which on call of one of sides there must be the attained consent. Analysing normatively legal base of adjusting of contract of delivery, it should be noted that his condition is in relation to the terms of realization of delivery, certain as substantial in point of a 17 Contract about the general conditions of supplying with commodities between organizations of states-participants of the CIS from March, 20, 1992, in point of a 19 Statute about supplying with the products of the industrial and technical setting and in point of a 16 Statute about supplying with the commodities of folk consumption, which approval by the decision of Council of Ministers of the USSR from July, 25, 1988, № 888.

Another substantial condition of contract of delivery is a price. If sides between itself did not co-ordinate the cost of contract and it can not be certain coming from his terms, then, in accordance with part of the fourth articles 632 of the Civil code of Ukraine, a price is determined going out from ordinary prices, which was folded on analogical commodities, works or services, in the moment of conclusion of treaty.

Key words: contract of delivery, substantial conditions of the contract of delivery, subject of contract of delivery, term of action of contract of delivery, delivery date, cost of contract.

За даними Державної служби статистики у 2013 році в економіці України діяло близько 365 тисяч підприємств, більша частина з яких здійснювала свою діяльність у сфері сільського господарства, промисловості, будівництва. Діяльність майже третини всіх підприємств пов'язана із оптовою та роздрібною торгівлею.

Отже, більша частина підприємств в Україні для забезпечення своєї діяльності використовує договір поставки. Тому ґрунтовний аналіз змісту та умов дійсності цього виду договору, на наш погляд, має не тільки теоретичне, а й практичне значення.

Загальним проблемам господарських договорів у своїх роботах приділяли увагу такі вчені, як О. Беяневич, О. Віннік, О. Віхров, В. Луць, В. Мамутов, В. Мілаш, О. Подцерковний, Н. Саніахметова, В. Черкес, В. Щербина та ін. Зокрема, дослідженням питань договору поставки займалися Т. Беседіна, Р. Бочук, М. Картузов. Проте, як вважаємо, деякі аспекти договору поставки ще потребують детального вивчення.

Метою статті є аналіз нормативно-правових норм, що визначають умови договору поставки та з'ясування їх впливу на дійсність та практичну реалізацію цього виду договору.

Як слушно зазначає О.А. Беяневич, договір є одним із найважливіших засобів організації та самоорганізації суспільних відносин, що сформувалися в різних сферах людської діяльності. Універсальність конструкції договору пояснюється тим, що він є цілеспрямованим співробітництвом, видом соціальної дії, оскільки сторони із укладенням будь-якого договору пов'язують досягнення певної мети [1, 197].

Проте, за словами В.С. Щербини, така правова категорія, як господарський договір, має особливі ознаки, як то наявність господарської (комерційної) мети для досягнення необхідних господарських і комерційних результатів; особливі підстави укладення та вимоги щодо змісту; особливий суб'єктивний склад та специфічні функції [2, 282].

Отже, універсальна конструкція договору є лише каркасом для конкретних правових норм, що покликані регулювати різні за своїм характером суспільні відносини, зокрема і господарсько-торгівельні.

Що стосується визначення договору поставки, то воно міститься в частині першій статті 265 Господарського кодексу України, яка визначає договір поставки як договір, за яким одна сторона – постачальник – зобов'язується передати (поставити) у зумовлені строки (строк) другій стороні – покупцеві – товар (товари), а покупець зобов'язується прийняти вказаний товар (товари) і сплатити за нього певну грошову суму.

Подібне визначення містить і Цивільний кодекс України в частині першій статті 712, який визначає продавця (постачальника) та покупця як осіб, що здійснюють підприємницьку діяльність, або придбавають товар у власність для використання в цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням.

Як відомо, договір поставки є похідним від договору купівлі-продажу, і, згідно з частиною другою статті 712 Цивільного кодексу України, до цього виду договору застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає з характеру відносин сторін.

Відмінними рисами договору поставки від договору купівлі-продажу, виходячи з їх визначення, є:

- 1) строковий характер – передача товару здійснюється у встановлені сторонами строки. Договір поставки, як правило, укладається строком на один рік, протягом якого може бути здійснена необмежена кількість поставок певного обумовленого товару. Договір же купівлі-продажу укладається окремо на кожен товар чи партію товару;
- 2) сфера застосування – договір поставки укладається під час здійснення господарської діяльності, на відміну від договору купівлі-продажу, якому властиве регулювання особистих, побутових, сімейних та інших відносин не пов'язаних із підприємницькою діяльністю;
- 3) особливий суб'єктивний склад – сторонами договору поставки є тільки суб'єкти господарювання.

Значення відмежування договору купівлі-продажу від договору поставки полягає в їх різному правовому регулюванні (наявність відмінного складу істотних умов, і, як наслідок, можливість визнання договору неукладеним тощо).

У загальній теорії господарського права умови договору прийнято поділяти на істотні, звичайні та випадкові. Хоча наразі, як зазначає В.С. Мілаш, набула поширення точка зору, за якою жодних інших умов, окрім істотних, у договорі бути не може. Одні умови стають істотними через обов'язкову для сторін імперативну норму, яка вимагає їх узгодження, інші – через те, що сторона скористалася можливістю, наданою диспозитивною нормою, треті – через сам характер відповідної договірної моделі, четверті – завдяки визнаній однією зі сторін необхідності включення їх у договір [3, 252].

Однак у цій статті умови договору поставки будуть розглянуті за критерієм потрібного поділу на істотні, звичайні та випадкові.

Згідно з частиною другою статті 180 ГКУ, будь-який господарський договір, договір поставки зокрема, вважається укладеним, якщо між сторонами у передбачених законом порядку та формі досягнуто згоди щодо усіх його істотних умов. Умови договору є істотними, якщо вони визнані такими за законом чи необхідні для договорів даного виду, а також умови, щодо яких на вимогу однієї із сторін повинна бути досягнута згода.

Відповідно до частини третьої статті 180 ГКУ, при укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.

Таким чином, договір поставки буде вважатися укладеним, якщо сторони у відповідному порядку та формі досягнуть згоди щодо предмету, ціни та строку дії договору.

Згідно з частиною четвертою статті 180 ГКУ, умови про предмет у господарському договорі повинні визначати найменування (номенклатуру, асортимент) та кількість продукції, а також вимоги до їх якості. У разі погодження цих умов, вважається, що вимога визначення предмету договору додержана.

Предметом договору поставки є визначений родовими ознаками товар виробничо-технічного призначення та товари народного споживання, а також товари і вироби, визначені індивідуальними ознаками.

Інформація щодо загальної кількості товарів, що підлягають поставці, їх часткове співвідношення (асортимент, сортамент, номенклатура) за сортами, групами, підгрупами, марками, типами, розмірами може бути визначена за згодою сторін у спеціальному документі – специфікації, яка є невід'ємною частиною договору.

Можливість визначення предмету договору в специфікації є доцільною з практичної точки зору і впливає зі строкового характеру договору поставки. Так, договір поставки укладається між сторонами, які погоджують його основні умови, і який діє, як правило, протягом одного року. Проте, виходячи із специфіки господарської діяльності суб'єктів, що його укладають, асортимент, сортамент, кількість товару, який є предметом договору поставки може змінюватися. Для того щоб специфікація була невід'ємною частиною договору і містила інформацію про предмет договору, про це необхідно зазначити в самому договорі поставки.

Якість товарів, що є предметом договору, повинна бути засвідчена належним товаросупровідним документом і має відповідати умовам договору, вимогам щодо якості, передбаченим стандартам, технічним умовам, іншій технічній документації та законодавству або зразкам (еталонам), якщо сторони не визначають у договорі більш високі вимоги до якості товарів.

Як зазначає М.М. Кузьміна, якість – це сукупність властивостей продукції, юридично закріплених у національній і міжнародній нормативно-технічній документації, інших нормативних актах, що мають обов'язковий характер, а також міжнародних рекомендаціях, які встановлюють орієнтири щодо оцінки безпеки, відображають сучасний стан науки та техніки, розумні сподівання споживачів щодо безпеки та належать до її здатності задовольняти потреби споживачів відповідно до призначення [4, 66]. Встановлювати в договорі менш високі вимоги щодо якості продукції, ніж це передбачено законодавством, не можна [5].

До наступної істотної умови договору поставки законодавство відносить строк його дії.

Згідно з частиною першою статті 267 ГКУ, договір поставки може бути укладений на один рік, на строк більше одного року (довгостроковий договір) або на інший строк, визначений угодою сторін. Якщо в договорі строк його дії не визначений, він вважається укладеним на один рік.

Виходячи з наведеного положення, навіть якщо сторонами в договорі не буде визначено строк його дії, то цей договір буде містити істотну умову щодо строку його дії (один рік), ґрунтуючись на цій нормі Господарського кодексу України. Проте це суперечить частині третій статті 180 ГКУ, де сторони при укладанні господарського договору зобов'язанні в будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору. Отже, на нашу думку, до частини першої статті 267 ГКУ слід внести відповідні зміни.

Строк дії договору слід відрізнити від строків поставки. Деякі науковці відносять строки поставки до істотних умов договору поставки [6, 422].

Господарський кодекс України не містить норму, яка б визначала умову щодо строків поставки як істотну в даному виді договорів.

Нагадаємо, що істотними вважаються умови договору визнанні такими за законом чи необхідні для договорів даного виду, а також умови щодо яких на вимогу однієї із сторін повинна бути досягнута згода.

Аналізуючи нормативно-правову базу регулювання договору поставки, слід зазначити, що його умова щодо строків здійснення поставки, визначена як істотна в п. 17 Угоди про загальні умови поставок товарів між організаціями держав-учасниць СНД від 20 березня 1992 року, де – в договорі обов'язково визначається номенклатура (асортимент), кількість, якість, ціна товару, строки поставки, вантажні та платіжні реквізити. За відсутності цих умов договір вважається неукладеним [7].

Подібне положення містять п.19 Положення про поставку продукції виробничо-технічного призначення та п.16 Положення про поставку товарів народного споживання, які затвердженні постановою Ради Міністрів СРСР від 25 липня 1988 року № 888 [8].

Згідно з наведеними нормативно-правовими актами, в договорі повинні обов'язково визначатися, зокрема, номенклатура (асортимент), кількість та якість продукції, строки поставки і ціна. За відсутності цих умов в договорі, він вважається неукладеним.

Хоча, відповідно до статті 9 Конституції України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, положення визначенні в Угоді від 20 березня 1992 року регулюють відносини тільки між суб'єктами господарювання країн-учасниць СНД, які підписали цю угоду.

Щодо положень, затверджених постановою Ради Міністрів СРСР від 25 липня 1988 року № 888, то вони хоч і залишаються чинними, проте не є законодавчими актами.

Таким чином, визначення умови щодо строків поставки в договорі поставки як істотної, залишається на розсуд суб'єктам правозастосування.

Ще однією істотною умовою договору поставки є ціна.

Ціна на товар зазначається в самому договорі поставки, а також може бути зазначена, як і предмет договору, в специфікації, що є невід'ємною його частиною.

Ціна зазначається в гривнях, якщо договір поставки є національним. Ціни у зовнішньоекономічних договорах (контрактах) можуть визначатися за згодою сторін в іноземній валюті. Також, відповідно до частини другої ст.524 Цивільного кодексу України, сторони можуть визначити грошовий еквівалент свого зобов'язання в іноземній валюті й у внутрішніх договорах.

Якщо сторони між собою не погодили ціну договору і вона не може бути визначена виходячи з його умов, то, відповідно до частини четвертої статті 632 Цивільного кодексу України, ціна визначається виходячи із звичайних цін, що склалися на аналогічні товари, роботи або послуги на момент укладення договору. Право проводити на замовлення українських та іноземних підприємців експертизу, контроль якості, кількості, комплектності товарів (у тому числі експортних та імпорتنих) і визначати їх вартість належить, відповідно до пункту п'ятого частини 1 статті 11 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» торговельно-промисловій палаті.

Проте дана процедура визначення ціни можлива лише за наявності взаємної згоди між сторонами щодо дійсності договору. Як свідчить судова практика, якщо одна зі сторін буде наполягати на тому, що договір неукладений, у зв'язку з відсутністю істотної умови щодо його ціни, то її вимоги будуть цілком виправданими [9]. Отже, з метою уникнення непорозумінь і додаткових моральних та фінансових витрат, ціну товару слід зазначати в самому договорі або у специфікації, що є його невід'ємною частиною.

Підбиваючи підсумок, варто наголосити, що правильне з'ясування всіх умов договору поставки, які є істотними, має першочергове значення для визначення цього виду договору укладеним, що, як наслідок, породжує виникнення господарських правовідносин у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляневич О. Договори у сфері господарювання / О.А. Беляневич // Право України. – 2012. – № 9. – С. 197-205.
2. Щербина В.С. Господарське право / В.С. Щербина : підруч. – 5-те вид., перероб. і доповн. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 600 с.
3. Господарське право : підручник / Д.В. Задохайло, В.М. Пашков, Р.П. Бойчук та ін. ; за заг. ред. Д.В. Задохайла, В.М. Пашкова. – Х. : Право, 2012. – 696 с.
4. Кузьміна М. Правові засоби забезпечення виробництва якісної продукції / М.М. Кузьміна // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 7 (187). – С. 66-69.

5. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з поставкою продукції і товарів неналежної якості та некомплектних : Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 12.11.1993 р. № 01-6/1205 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SD93005.html.
6. Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар / за ред. Коссака В.М. – К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2010. – 672 с.
7. Про загальні умови поставок товарів між організаціями держав-учасниць СНД : Міждержавна угода від 20.03.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_075.
8. Про затвердження Положення про поставку продукції виробничо-технічного призначення, Положення про поставку товарів народного споживання : Постанова Ради Міністрів СРСР № 888 від 25.07.1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0888400-88/page>.
9. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 11 від 29.05.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>.

УДК 342.95: 349.4

ГЕНЕЗИС ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Роженюк О.О., здобувач

Національний університет державної податкової служби України

У статті автором розглянуто поняття державного контролю за використанням та охороною земель, висвітлюються питання розмежування понять «контроль» та «нагляд», визначено сутність та особливості державного контролю за використанням та охороною земель, а також, на основі аналізу чинного законодавства України, виділені основні етапи його розвитку.

Ключові слова: генезис, нормативно-правове регулювання, контроль, земельна реформа, етапи розвитку.

Роженюк О.О. ГЕНЕЗИС ГОСУДАРСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ И ОХРАНОЮ ЗЕМЕЛЬ В НЕЗАВИСИМОЙ УКРАИНЕ / Национальный университет государственной налоговой службы Украины, Украина

В статье автором рассмотрено понятие государственного контроля за использованием и охраной земель, освещаются вопросы разграничения понятий «контроль» и «надзор», определена сущность и особенности государственного контроля за использованием и охраной земель, а также, на основе анализа действующего законодательства Украины, выделены основные этапы его развития.

Ключевые слова: генезис, нормативно-правовое регулирование, контроль, земельная реформа, этапы развития.

Rozhenyuk O.O. GENESIS STATE CONTROL OVER LAND USE AND PROTECTION IN INDEPENDENT UKRAINE / National university of the state tax service of the Ukraine, Ukraine

In this article the author deals with the notion state control over land use and protection, highlights the issues delimitation of the concepts "control" and "oversight" because we believe that the supervision and control of the administrative and legal aspects are significant differences that are not allow to apply them as synonyms, determines the essence and peculiarities of state control over land use and protection in Ukraine, is to analyze of the genesis control in land relations, experience of legislative activity in this area, allowing you to identify the shortcomings of legal regulations and take them into account in the future.

Thus, state control over land use and protection is carried out by totality public authorities organizational and legal measures aimed at prompting the subjects of land relations to the execution of rules and compliance with land legislation, with the objective ensure the rational and efficient use and protection of land. Along with this, the regulatory framework regulating the order the implementation of control over land use and protection is imperfect. It contains a significant amount of blanket norms that complicate their application and substantially reduces the effectiveness of their regulatory power, there are many fuzzy addressless and of